

פעילותה של האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה למען הגדלת מספרם של יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי ממשלה, חברות ממשלתיות, תאגידים ורשויות מקומיות

כתבה: חגית חובב, 31.8.2014

רקע

בעשור האחרון חלה עלייה בשיעור השתתפותם של יוצאי אתיופיה במעגל העבודה. עליה זו נבעה ברוב מקצב הגידול התלול בהשתלבותן של נשים יוצאות אתיופיה במעגל התעסוקה. כיום, שיעור השתתפותם בכוח העבודה של יוצאי אתיופיה דומה לשיעור ההשתתפות הכללי במעגל התעסוקה בחברה הישראלית. השתלבות בשוק העבודה נחשב לאחד המדדים המרכזיים להשתלבותם החברתית והכלכלית של פרטים בחברה הישראלית.

בדיקה שנערכה ע"י האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה בשנים 2006 – 2007 הצביעה שרק מועטים מקרב יוצאי אתיופיה הועסקו כעובדים קבועים (בתקן) במשרדי הממשלה ובכל יתר המסגרות הציבוריות (חברות ציבוריות, תאגידים ורשויות מקומיות) ואלו שהועסקו עבדו עפ"י רוב בדרגות מינהליות נמוכות ביותר. מציאות זו נבכה ממספר גורמים: אי מודעות למשרות הפתוחות למרכז, הישגיהם הנמוכים של מרביתם במבחני המיון למכרזים, ובשל חוסר האמון העצמי שלהם ושל מקבלי ההחלטות במשרדי הממשלה ובמגזר הציבורי ביכולותיהם לעמוד בדרישות התפקיד.

האגודה החליטה לפיכך לפעול לשינוי מציאות זו בשתי דרכים משלימות:

א. קידום קבלת החלטה בממשלה להקצאה שנתית של 15 – 30 משרות ייעודיות במשרדי ממשלה עבור יוצאי אתיופיה (TARGETED POSITIONS). במשרות אלו התחרות היא בין יוצאי אתיופיה בלבד העונים על תנאי המכרז.

ב. קידום חקיקת חוק למתן ייצוג הולם ליוצאי אתיופיה. בכל המסגרות הממשליות – משרדי ממשלה, חברות ציבוריות, תאגידים ורשויות מקומיות (AFFIRMATIVE ACTION). במשרות אלו תינתן העדפה במכרז ליוצא אתיופיה בהינתן כישורים שווים בינו לבין מועמד אחר שאינו יוצא אתיופיה.

בהמשך מסמך זה נציג את עיקרי הפעולות בהן נקטה האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה, בין השנים 2007 – 2014, בכל אחת משתי דרכים אלו כדי לקדם את שילובם של יוצאי אתיופיה במגזר הממשלתי והציבורי, באלו קשיים וחסמים בהם נתקלנו ותוצאותיהן:

שנה	הפעולות שבוצעו ע"י האגודה לאיוש משרות ייעודיות ליוצאי אתיופיה ולמתן העדפה מתקנת במכרז	תוצאות הפעילות
2007	<ol style="list-style-type: none">1. מנכ"ל האגודה "דחף" להכליל שני כלים אלו במסגרת תכנית החומש לקידום יוצאי אתיופיה עליה הכריזה הממשלה.2. מנכ"ל האגודה השתתף בדיונים במשרד ראש הממשלה לקראת גיבוש ההצעה להחלטת הממשלה.	<ol style="list-style-type: none">1. התקבלה החלטה בממשלה על הקצאת 30 משרות ייעודיות ליוצאי אתיופיה (13.5.2007).2. החלת החוק לייצוג הולם ליוצאי אתיופיה על משרדי ממשלה והתחייבות נציבות שירות המדינה לפנות למשרדי הממשלה לאיתור משרות מתאימות ברמה גבוהה.
2008	<ol style="list-style-type: none">1. האגודה פנתה לנציבות שירות המדינה בבקשה לפרסם 15 משרות ייעודיות למכרז (משרות ברמה גבוהה).2. פרסום המשרות הייעודיות שקבעה הממשלה באתר האגודה.3. מעקב אחר איוש המשרות הייעודיות עליהן החליטה הממשלה.4. כתיבת מסמך סיכום בסוף השנה על מספר המשרות הייעודיות שאוישו ואלו שלא אוישו ומה היו הסיבות לכך (בעיקר משרות בכירות שחייבו ניסיון של שנים רבות שלא נמצאו עבורן מועמדים).5. מנכ"ל האגודה הציג השתתף בשתי ישיבות של וועדת העלייה והקליטה בכנסת שדנו בקצב האיטי של פרסום המשרות הייעודיות6. פנייה של מנהל מחלקת המחקר באגודה לנציבות שירות המדינה בבקשה לפרסם דוח על מספר יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי הממשלה, עפ"י משרדים, השכלה סוג תעסוקה ודרוג (7 באפריל 2008).7.	<ol style="list-style-type: none">1. לאור תוצאות הבדיקה שבצעה האגודה הוחלט לשנות את הדרגות של המשרות הייעודיות מדרגות בכירות לדרגות בינוניות.2. נציבות שירות המדינה פרסמה לראשונה דוח על מספר יוצאי אתיופיה שהועסקו בשנת 2007 ע"י כל אחד ממשרדי הממשלה, דרגותיהם ורמת השכלתם. החל משנה זו פרסמה הנציבות בכל שנה דוח בנושא (עד היום 7 דוחות).
2009	<ol style="list-style-type: none">1. דובר האגודה פנה במכתב לשר מיכאל איתן, השר הממונה על שיפור השירות הציבורי לציבור, וביקש את סיועו בהגדלת מספר המשרות הייעודיות (27 ביולי 2009).2. האגודה פנתה במכתב ל-15 מנכ"לי משרדי ממשלה, שעפ"י דוח נציבות המדינה לשנת 2008, במשרדיהם לא היו עובדים יוצאי אתיופיה בבקשה	<ol style="list-style-type: none">1. בין השנים 2007 – 2009 התווספו 153 עובדים יוצאי אתיופיה לשירות המדינה (לפי דוח נציבות שירות המדינה). חלקם היחסי של יוצאי אתיופיה בשירות המדינה עלה מ-1.09% ל-1.2%.

אגודה ישראלית למען יהודי אתיופיה
ISRAEL ASSOCIATION FOR ETHIOPIAN JEWS
ה'תש"ס ז"ת

שנה	תוצאות הפעילות	הפעולות שבוצעו ע"י האגודה לאיש משרות ייעודיות ליוצאי אתיופיה ולמתן העדפה מתקנת במכרז
	<p>2. הממשלה אישרה הגדלת מספר המשרות הייעודיות בכל שנה מ – 15 ל – 30 משרות.</p> <p>3. נוצר שיתוף פעולה עם עמותת "טבקה" בהגשת הצעת חוק לייצוג הולם.</p> <p>4. נוצרה מחויבות בקרב מספר חברי כנסת לפעול למען הצעת חוק לקידום התעסוקתו של יוצאי אתיופיה.</p> <p>6. בהצעת החוק צוין במפורש שההצעה מוגשת בשיתוף וסיוע האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה.</p> <p>7. הצעת החוק לייצוג הולם של יוצאי אתיופיה בחברות ממשלתיות ורשויות מקומיות מובאת לקריאה ראשונה בכנסת (פברואר 2010).</p>	<p>לשבצם במשרדים אלו בתוקף החוק לייצוג הולם.</p> <p>3. האגודה החליטה לפעול להרחבת תחולת החוק לייצוג הולם גם על חברת ציבוריות, תאגידים ורשויות מקומיות והכינה הצעה ראשונית של הצעת חוק בנושא.</p> <p>4. האגודה פנתה לעמותת טבקה בהצעה לשותף עמה פעולה בקידומו המשפטי של חוק זה. הפניה נענתה בחיוב.</p> <p>5. האגודה פנתה לחבר הכנסת ציון פיניאן, יו"ר הקואליציה באותן שנים וחברי הכנסת - יעקב אדרי ואופיר אקוניס, בבקשה לקדם את הצעת חוק בכנסת לפיה יוחל החוק לייצוג הולם ליוצאי אתיופיה לא רק על משרדי ממשלה אלא גם על לחברות ממשלתיות, תאגידים ורשויות מקומיות.</p> <p>6. האגודה וטבקה גיבשו רשימת הערות לנוסח הראשוני של הצעת החוק. (כל ההערות שלנו שולבו בנוסח הסופי של הצעת החוק שאושרה).</p> <p>7. עפ"י בקשת האגודה נערך ב – 13.5.2009 דיון בוועדת העלייה והקליטה בנושא.</p>
2010	<p>1. אישור הצעת החוק למתן ייצוג הולם לעובדים יוצאי אתיופיה בחברות ממשלתיות וברשויות מקומיות בקריאה טרומית בכנסת ב – 10.11.2010.</p> <p>2. מספר יוצאי אתיופיה בשירות המדינה גדל בין השנים 2009- 2010 ב- 59 עובדים נוספים.</p>	<p>1. פנייה חוזרת של האגודה לח"כ ציון פיניאן להחיש את אישורה בכנסת של הצעת החוק להחלת החוק ייצוג הולם גם על חברות ממשלתיות ורשויות מקומיות ולהביאו לקריאה ראשונה בכנסת.</p> <p>2. ב- 27.10.2010 האגודה הציגה עמדתה בישיבתה של ועדת העלייה והקליטה שדנה בחוק ייצוג הולם של יוצאי אתיופיה בחברות ממשלתיות ורשויות מקומיות. וביקשה להחיש אישור החוק.</p>
2011	<p>1. במרץ 2011 תוקן החוק להרחבת הייצוג ההולם של בני העדה האתיופית בשירות הציבורי. עפ"י תיקון זה הורחב החוק לחברות ממשלתיות - המעסיקות יותר מעובדים, על תאגידים שהוקמו על פי חוק, על עיריות ועל מועצות מקומיות.</p> <p>2. הופץ חוזר בנושא לידיעת החברות</p>	<p>1. נשלח מכתב ל – 12 שרים במשרדי ממשלה, שעפ"י דוח נציבות שירות המדינה לשנת 2010 מספר יוצאי אתיופיה המועסקים בהם נמוך מ – 1.5% (11.1.2011).</p> <p>2. לאחר שאישורו בכנסת הרחבתו של החוק לייצוג הולם גם לחברות הממשלתיות ורשויות המקומיות, פנתה האגודה לרשות לחברות ממשלתיות במשרד האוצר ולמשרד הפנים בבקשה להביא החלטה זו לידיעת הגורמים הרלוונטיים בשטח לצורך זירוז יישום ההחלטה.</p>

שנה	הפעולות שבוצעו ע"י האגודה לאיש משרות ייעודיות ליוצאי אתיופיה ולמתן העדפה מתקנת במכרז	תוצאות הפעילות
	<p>3. האגודה פנתה תשע פעמים (!) למשרד הפנים וביקשה לפרסם את החלטת הכנסת ונהלי עבודה לגבי יישומה ולהביאה לידיעת הרשויות המקומיות. (אלמלא הלחץ המתמשך של האגודה היה מתעכב הפרסום עוד תקופה ממושכת) .</p> <p>4. האגודה פנתה למבקר המדינה בבקשה לבדוק את יישומה של תכנית החומש לקידום יוצאי אתיופיה (כולל יישומו של החוק לייצוג הולם).</p>	<p>הממשלתיות בתאריך 16.5.2011.</p>
2012	<p>1. האגודה פונה לוועדת העלייה והקליטה בבקשה לקיים דיון ביישום החוק לייצוג הולם של יוצאי אתיופיה בחברות ממשלתיות ורשויות מקומיות.</p> <p>2. לקראת הדיון מפרסמת מחלקת המחקר של הכנסת ב - 28.10.2012 מסמך עדכון על תוצאות הפעלתו של חוק זה.</p>	<p>1. מתקיים דיון בכנסת בנובמבר 2010. 2. בין השנים 2011 - 2012 גדל מספר העובדים יוצאי אתיופיה במשרדי ממשלה ב - 49. 3. מבקר המדינה בודק את סוגיית יישום החוק לייצוג הולם של יוצאי אתיופיה במשרדי הממשלה.</p>
2013	<p>1. וועדת ביקורת המדינה בכנסת קיימה דיון ב - 18.6.2013 בדוח מבקר המדינה 2013 (הכולל התייחסות ליישום החוק לייצוג יוצאי אתיופיה במשרדי ממשלה ובמגזר הציבורי) בהשתתפותה הפעילה של מנכ"לית האגודה.</p> <p>2. ב - 7.10.2013 פנתה האגודה ליו"ר וועדת ביקורת המדינה בכנסת ובקשה לקיים דיון המשך בדוח מבקר המדינה. הדיון הוקדש בחלקו לעיכובים ביישום חוק ייצוג הולם ליוצאי אתיופיה.</p> <p>3. בשל שינוי טכני באופן פרסומם של המכרזים ע"י נציבות שירות המדינה נוצר קושי באיתור המשרות הייעודיות ליוצאי אתיופיה, האגודה לפיכך לנציבות שירות המדינה וביקשה להביא לידיעת הציבור באופן בולט יותר משרות אלו.</p>	<p>1. פרסום דוח מבקר המדינה לשנת 2013 על כשלים ביישומה של תכנית החומש, כולל ביישום חוק ייצוג הולם. 2. התקיים דיון ביישום החוק בוועדת ביקורת המדינה ביישום הדוח לייצוג הולם בתאריך ב - 16.10.2013. 3. הבקשה לשינוי מתכונת פרסום המכרזים התקבלה בחיוב, אם כי בשלב זה טרם נמצא פתרון תכנותי לבעיה שנוצרה .</p>
2014	<p>1. האגודה ערכה, ביוני 2014, ניתוח הנתונים והכינה דוח השוואתי רב שנתי על יישומו של חוק יישום הולם במשרדי הממשלה, בחברות הממשלתיות וברשויות המקומיות.</p> <p>2. האגדה פנתה לממונה באגף כוח אדם במשרד הפנים (ב - 27.7.2014)</p>	<p>1. מחלקת המחקר של הכנסת של הכנסת מפרסמת דוח עדכון ומעקב על יישום החוק לקראת דיון בוועדת הקליטה בנושא ב - 27.5.2014.</p>

תוצאות הפעילות	הפעולות שבוצעו ע"י האגודה לאיש משרות ייעודיות ליוצאי אתיופיה ולמתן העדפה מתקנת במכרז	שנה
<p>1. בין השנים 2007 – 2013 חל אמנם גידול במספר יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי ממשלה מ – 629 בשנת 2007 ל – 1059 ב – יוני 2014. יוצאי אתיופיה מהווים אמנם 1.5% מכלל המועסקים בשירות המדינה אולם מרביתם מועסקים במערכת הבריאות בעבודות שירותים.</p> <p>2. בין השנים 2011 – 2013 חלה עליה בשיעור יוצאי אתיופיה המועסקים בחברות ממשלתיות מ – 0.68% ב – 2011 ל – 1.08% בשנת 2013 (עיקר הגידול חל בקרב גברים ובקרב אקדמאים).</p> <p>חל גידול במספר החברות העומדות בדרישות החוק מ – 8 ב – 2012 ל – 11 ב – 2013. חלה ירידה במספר החברות הממשלתיות בהן אין ייצוג כלל ליוצאי אתיופיה.</p> <p>חלה עלייה במספר החברות הממשלתיות הנוקטות במדיניות גיוס אקטיבית של עובדים יוצאי אתיופיה.</p>	<p>ובקשה לדווח על מספר העובדים יוצאי אתיופיה המועסקים ברשויות המקומיות וביקש מהם לקבל נתונים אלו ובעיקר ב – 10 הרשויות המקומיות בהן קיים ריכוז של יוצאי אתיופיה.</p> <p>3. נתונים שאספה האגודה הצביעו על מספר מצומצם ביותר של יוצאי אתיופיה המוכשרים להוראה ועובדים כמורים בתקן במערכת החינוך (0.1%). האגודה החליטה לבחון מדוע אין מחילים את חוק ייצוג הולם על מגזר זה. האגודה פנתה לנציבות שוויון הזדמנויות בתעסוקה במשרד הכלכלה וביקשה ממנה לבדוק את ההיבטים משפטיים של הנושא.</p> <p>4. לאור תמונת מצב זו החליטה האגודה למקד את פעילותה בשנים 2014 – 2015 בקידום הנושאים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • פנייה במכתב לשרים שבמשרדיהם הייצוג נמוך (פחות מ – 1%). • פנייה במכתב למנהל רשות החברות הממשלתיות בבקשה שישלח מכתב מטעמו למנכ"ל החברות הממשלתיות. • פנייה לאגף כוח אדם במשרד הפנים לקבלת דיווח לגבי מספר יוצאי אתיופיה המועסקים ברשויות המקומיות. • פנייה לראשי ערים ביישובים בהם קיים ריכוז גבוה של יוצאי אתיופיה לקבלת דיווח לגבי מספר יוצאי אתיופיה המועסקים אצלם כעובדים קבועים. • לפעול לשיבוץ של יוצאי אתיופיה במשרדי ממשלה במשרות איכותיות בעלות אופק תעסוקתי (מעבר מכמות לאיכות). • האגודה תפעל בקרב חברי הכנסת להחלתו של החוק לייצוג הולם של יוצאי אתיופיה במשרד החינוך גם על כוח אדם בהוראה. 	

נספח מס' 1

מס' יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי הממשלה *

שנה	מס' יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי ממשלה	אחוז יוצאי אתיופיה במשרדי הממשלה
2007	629	1.09%
2008	716	1.2%
2009	182	1.27%
2010	841	1.31%
2011	864	1.34%
2012	913	1.38%
2013	1059	1.5%

• נציבות שירות המדינה, דוחות שנתיים.